

maše GLASILO SKUPŠČINE OBČINE LAŠKO

delo

Letnik V. — Laško, april 1971 — Številka 4 (44)

O PREUSMERITVENIH PRIZADEVANJIH RUDNIKA LAŠKO

Na zasedanju občinske skupščine konec februarja letos so odborniki v posebni točki dnevnega reda poslušali tudi poročilo o preusmeritvenih prizadevanjih Rudnika rjavega premoga Laško.

Poročilo je podal v. d. direktorja rudnika in odbornik zbora delovnih skupnosti tov. PINTER Avgust.

To poročilo objavljamo v celoti z namenom, da bodo z njegovo vsebino in prizadevanji seznanjeni tudi vsi občani.

»Rudnik rjavega premoga Laško je skupaj s Skupščino občine Laško in Papirnico Radeče dne 11. maja 1970 na seji Sklada skupnih rezerv gospodarskih organizacij SRS odstopil od preusmeritvenega programa, temelječega na proizvodnji valovite lepenke in embalaže.

Osnovni razlogi, ki so rudnik prisilili, da je odstopil od navedenega programa, so znani.

V sodelovanju z odgovornimi v občini, smo takoj po tem odstopu pričeli z iskanjem drugega preusmeritvenega programa. Ob pomoči Ljubljanske banke so bili navezani stiki z »IZOLIRKO«, tovarno izolacijskega materiala Ljubljana, ki je pokazala pripravljenost, da postavi v Laškem moderno tovarno za izdelavo in predelavo styropora, izolacijskega ter embalažnega materiala, ki je tržno izredno iskan. Ta proizvodnja je od vseh možnosti, ki so bile na razpolago rudarjem, najbližja. Posebno ugodno je tudi, ker daje tovarna ca. 30 invalidskih delovnih mest, s čemer je v glavnem problem invalidov Rudnika Laško rešen (upoštevaje, da bo delo dvoizmensko).

Preusmeritveni investicijski program, ki ga je izdelala IZOLIRKA Ljubljana, je bil oktobra 1970 predložen Skladu skupnih rezerv gospodarskih organizacij SRS ter ljubljanski in celjski banki. Investicija za obrat je predvidena v višini 67.576.000 dinarjev in za dopolnilni obrat betonarne (dani so vsi ustrezniki pogoji: obstoječi kamnolomi, že betonarna) 4.900.000 dinarjev. Program zagotavlja skupaj 376 novih delovnih mest, s čemer bi bil problem Rudnika Laško v celoti rešen, čeprav Rudnik sedaj zaposluje preko 500 oseb.

Novembra 1970 so se pričele v Izolirki težave. Med nosilci dveh različnih razvojnih konceptov Izolirke se je pričel boj za prestiž. Na eni strani je bilo vodstvo podjetja, ki je podpiralo »program Laško«, na drugi strani pa je bila večja skupina mojstrov. Meseca decembra je bil odstavljen direktor, nekoliko kasneje pa še tehnični direktor. Iz tega je razvidno, da je zmagala mojstrska, tj. nam nenaklonjena usmeritvena skupina.

Januarja letos je Izolirka tudi uradno prenehala sodelovati z nami. V zvezi s tem je skladu in bankama predloženi program preklicala.

Ker je bilo že decembra 1970 več ali manj jasno, da v Izolirki zmagujejo zagovorniki razvojnega koncepta »majhne« in Ljubljanske Izolirke«, je Skupščina občine Laško v soglasju z Rudnikom naročila nov program tudi s področja styropora. Razvoj in možnosti na področju styropora so izjemne, zato od tega programa nismo odstopili. Program smo dopolnili s celo vrsto styropor izdelkov, ki jih še nihče v Jugoslaviji ne proizvaja.

Vse pomanjkljivosti, ki so bile v programu, katerega je izdelala Izolirka, bomo odstranili. Gre predvsem za vprašanje surovine in argumentacije v zvezi s tržiščem.

Nov preusmeritveni program bo predvidoma dokončan v marcu in ga bomo predložili bankam in skladu skupnih rezerv gospodarskih organizacij SRS. Seveda se tudi dokončno še nismo odločili, kdo naj bi po odstopu Izolirke bil nosilec investicije, to je, katero podjetje naj bi prevzelo garancijo za izpeljavo preusmeritvenega programa napram Republiškem skladu rezerv in banki.

S kom se o tem pogovarjamo, to naj bi zaenkrat bila še poslovna tajnost.

Ker pa je za izdelavo styropora še več novih raznih interesentov, smo se na osnovi avstrijske ponudbe odločili, da mini program izdelave styropora uresničimo še letos v drugi polovici leta. To iz naslednjih razlogov:

1. da se s styroporom pojavimo na tržišču,

2. da bomo v tem obratu lahko vršili prekvalifikacijo in

3. da dokažemo, da smo tudi rudarji sposobni uspešno osvojiti in izpeljati proizvodnjo styropora, o čemer še danes nekateri dvomijo.

Morda se vam bo zadnja nakazana misel zdelala smešna in neizvedljiva. Prepričani pa smo, da bomo v prvih mesecih dokazali, da smo to sposobni izpeljati, ker smo tozadevno dokumentacijo skoraj v celoti že izposlovali. O tej zamisli smo seznanili tudi vse republiške predstavnike, ki bodo kakorkoli imeli vpliv na odobritev dokončnega preusmeritvenega programa in soglašajo z izvedbo te naše prve faze. Prav tako se s takim konceptom strinjajo tudi predstavniki ljubljanske kreditne banke in sklada republiških skupnih rezerv.

Za preusmeritev rudnika moramo tudi sami prispevati pol milijarde starih dinarjev denarnih sredstev. Zato bomo to prvo fazo preusmeritve financirali sami z lastnimi sredstvi.

Trenutno razpolagamo s 330 milijoni starih dinarjev amortizacijskih sredstev, ki smo jih v nekaj letih prav v ta namen prihranili.

Seveda pa splošen pojav nelikvidnosti prizadeva tudi naše podjetje, zato bo izpeljava tega načrta v letošnjem letu izredno težka.

Predračun z obratnimi sredstvi za izvedbo le-tega znaša ca. 400 milijonov starih dinarjev, zato nam bo sredstev še kako manjkalo.

KAKŠNO OBČINO?

NEKAJ MISLI NA ROB USTAVNIH AMANDMAJEV

V času, ko intenzivno razpravljamo o predstojajočih ustavnih spremembah, se večkrat postavljajo vprašanja v zvezi z opredelitvijo občine kot osnovne družbeno politične skupnosti občanov.

Za to obdobje je prav tako značilno, da se večkrat skuša najti odgovor na vprašanje, kakšno občino si želimo, kakšna naj bosta njen položaj in vloga.

Ustava opredeljuje občino kot temeljno družbeno-politično skupnost. Občina torej opravlja vse tiste funkcije in naloge družbene skupnosti, razen tistih, ki so z ustavo določene kot pravice in dolžnosti širših družbeno političnih skupnosti — republike ali federacije.

Pravice in dolžnosti občine so določene z ustavo, zakoni in s statutom občine, izvršujejo pa jih: občani na zborih volivcev in v drugih oblikah neposrednega odločanja, občinska skupščina in njeni organi ter krajevne skupnosti. Ti organi uresničujejo pravice in dolžnosti občine ob udeležbi in sodelovanju z drugimi organi družbenega samoupravljanja v občini.

Ta kratka in splošna določila opredeljujejo pravni položaj občine glede na druge nosilce naše družbeno-

politične ureditve. Torej je pomembno poudariti, da so temeljne pravice in dolžnosti občine ustavno zagotovljene. Iz tega izhaja tudi izhaja, da občinam teh pravic in dolžnosti ni mogoče z zakonom ali kako drugače odvzeti in da si širše družbeno-politične skupnosti ne morejo jemati na škodo občinam teh pravic, kot jim jih daje ustava.

PROSEN MIHA

Seveda s tem ni rečeno, da je položaj občin v naši skupnosti dokončen in za vse čase določen. Njen položaj se bo v bodoče spreminjal, kakor se je tudi doslej. Toda pri tem je važno, da se to spreminjanje razvija v smeri vse večje samouprave občine in vedno manjše uporabe sile pri urejanju družbenih zadev.

Čeprav je občina samoupravna skupnost, ni in ne sme biti izolirana, temveč je in mora biti integralni del celote, del republike in celotne jugoslovanske skupnosti. Celotno družbeno življenje in napredek mora biti takšen, da sili občine k čedalje večjemu povezovanju na različnih področjih. Vendar pa mora biti to povezovanje in medsebojno sodelovanje

demokratično: biti mora izraz spoznanja in volje posameznih samoupravnih skupnosti in občanov ter občine kot celote.

Ocenjujem, da so takšna na tej osnovi zgrajena povezovanja med občinami v obliki medobčinskega sodelovanja edino pravilna. Še več. Mnenja sem, da bo nadaljnji razvoj družbenega življenja na sploh, tako na področju gospodarstva kot družbenih služb in na drugih področjih, nujno zahteval hitrejšo povezovanje tudi na nivoju občin. Pri tem moram poudariti, da ne mislim tako kot nekateri, na takšno povezovanje, ki mu je bilj le to, da se doseže koncentracija sredstev, služb in tudi odločanje v nekaterih centrih določene regije. To bi dejansko pomenilo le še večje osiromašenje ne dovolj razvitih ali manj razvitih območij.

V sedanjem obdobju so na gospodarskem področju našega družbenega življenja značilni integracijski procesi. Proces, ki naj prispevajo k večji racionalizaciji dela, rentabilnejšemu poslovanju, skratka ustvarjanju pogojev za boljše in učinkovitejše vključevanje v mednarodno delitev dela. Nastajajo delovne organizacije, ki presegajo ne le okvire občin in republik temveč države.

Ta razvoj na področju gospodarstva zahteva ustrezno povezovanje tudi na drugih področjih.

Iz te osnovne in načelne ugotovitve izhaja, da bo treba v sedanjih spremembah tako zvezne kot republiške ustave predvideti spremembe, ki bodo te integracijske procese še bolj pospeševale in sicer na vseh nivojih. Pri tem pa upoštevale osnovne pravice samoupravljalcev na vseh področjih življenja in dela.

V sedanjem obdobju ustavnih sprememb se prav tako kot aktualno postavlja vprašanje, kakšni bodo oziroma naj bi bili odnosi na relaciji občina — republika.

Dosedanji razvoj samoupravljanja v občini je že dosegel takšno stopnjo, da lahko trdim, da vsaj nekateri predpisi zavirajo nadaljnji razvoj. Ali z drugimi besedami, sedanji ustroj komune — vsaj na nekaterih področjih — ne ustreza več kvaliteto novim potrebam v razvoju samoupravnih odnosov v družbeni bazi.

Nekatere »splošnosti«, ki izvirajo predvsem iz predpisov, preprečujejo hitrejši razvoj samoupravljanja in neposredne demokracije v občini. Lahko bi celo uporabil izraz, da so samoupravni odnosi grajeni po hierarhičnem sistemu in zato ustrezajo predvsem klasični organizaciji oblasti. Zakaj? Določene izkušnje (Nadaljevanje na 4. strani)

PRVE PRIPRAVE ZA PROSLAVO OBČINSKEGA PRAZNIKA

Sredi marca letos je imel odbor za organizacijo proslave občinskega praznika in praznika dneva borca svojo prvo sejo. Na predlog občinskega združenja borcev NOV in v soglasju z vodstvi vseh družbeno političnih organizacij v občini se je občinska skupščina odločila, da bo letošnja proslava občinskega praznika v Jurkloštru. Ob letošnjem praznovanju bo poseben poudarek tudi na 30-letnici vstaje naših narodov in 27. obletnici osvoboditve Jurkloštra. Razen tega pa bo ta proslava imela tudi medobčinski značaj in pomen, saj je na tem območju v času NOB deloval Kozjanski odred, za katerega so pred leti prezele domicil vse sosednje občine.

Proslava bo s številnimi prireditvami v dneh od 27. junija do vključno 4. julija 1971. Pokroviteljstvo nad prireditvijo sta prevzela Občinski odbor Zveze združenj borcev NOV v Laškem in občinska skupščina Laško.

Odbor za organizacijo proslave je sedaj na svoji prvi seji imenoval 8 različnih komisij. Posebna komisija

bo do 1. aprila izdelala okvirni program vseh prireditev. Ostale komisije, ki so bile na tej seji imenovane, bodo potem vsaka s svojega področja program podrobneje obdelale, nakar bo centralni odbor za organizacijo proslave o podrobno izdelanem programu prireditev dokončno odločil.

Naloga posameznih komisij bo, da bodo potem poskrbele za vse priprave in akcije, v katere računamo, da se bodo aktivno vključili vse družbeno politične organizacije v občini, vodstva centralnih osnovnih šol v Laškem, Radečah in Rimskih Toplicah, Občinska zveza radioamaterjev, Združenje šoferjev in avtomehaničkov, občinski svet za narodno obrambo, štab teritorialne obrambe in civilne zaščite, vsi krajevni činitelji v Jurkloštru, godbe na pihala, pevski zbori, športna društva, društva TVD »PARTIZAN«, taborniki, prosvetna društva, delovne organizacije in seveda tudi posamezniki.

POSEBNE OLAJŠAVE ZA KMETE

KAKO JIH UVELJAVLJAJO IN PRIDOBIMO

V prejšnji številki smo obširneje pisali o razširjenih olajšavah za kmete in za kakšne investicije se te olajšave priznavajo. Takrat smo tudi obljubili, da bomo v posebnem članku podrobno spregovorili še o postopku za uveljavljanje teh pravic.

Novi odlok o prispevkih in davkih občanov občine Laško priznava posebno olajšavo vsem kmetom brez razlike in ne glede na višino osebnega dohodka, če vlagajo za investicije svojega kmetijskega gospodarstva lastna sredstva v višini vsaj 50 % katastrskega dohodka od svojih zemljišč, vendar najmanj 2.000 dinarjev.

Takšni so osnovni pogoji, ki morajo biti izpolnjeni, da zavezanec prispevka od kmetijstva lahko sproži postopek za pridobitev z odlokom določene olajšave.

PROŠNJA IN NJENA VSEBINA

Zavezanec prispevka od kmetijstva uveljavlja pravico do posebne olajšave po 14. členu odloka o prispevkih in davkih občanov s posebno vlogo. Vlogo, oziroma prošnjo naslovi zavezanec na davčno upravo Skupščine občine Laško. V njej navede: kdaj, za kakšne namene, koliko je znašala celotna vrednost investicije in kolikšna lastna sredstva je vložil za preusmeritev svojega gospodarstva.

Zlasti tisti del, za kakšne namene so bila sredstva vložena, je treba podrobneje opisati. Povedati je treba: ali gre za graditev in adaptacijo gospodarskih poslopij, ali za nabavo strojev in kmetijske opreme, ali gre za preusmerjanje gospodarstva na živinorejsko proizvodnjo (za vzrejo in pitanje živine, za proizvodnjo mesa in mleka), za uvedbo pašno-košnega sistema ali za melioracije — ureditev zemljišč, močvirij in pašnikov in končno ali gre za preureditev stanovanj in gospodarskih prostorov v turistične namene.

PROŠNJI MORAJO BITI PRILOŽENA DOKAZILA

O vlaganjih za enega ali več od gornjih namenov mora zavezanec priložiti tri dokazila. Prvo dokazilo so običajno računi dobaviteljev ali pogodba s partnerjem — kmetijsko ali turistično organizacijo.

DOKAZILA ZA INVESTICIJE KMETIJSKEGA ZNAČAJA

Če gre za investicijo kmetijskega značaja, tj. če gre za preusmeritev gospodarstva, si mora zavezanec pred vložitvijo prošnje oskrbeti še mnenje kmetijskega inšpektorja, da je investicija ekonomsko upravičena in za njegovo gospodarstvo potrebna, od pristojne kmetijske organizacije — kmetijske zadruge ali kmetijskega gospodarstva pa dobiti izjavo, da je investicija v skladu s kmetijsko politiko in razvojem kmetijstva v občini.

DOKAZILA ZA INVESTICIJE TURISTIČNEGA ZNAČAJA

Če gre za investicije za preureditev stanovanj in gospodarskih prostorov v turistične namene, potem si mora zavezanec še pred vložitvijo prošnje oskrbeti mnenje upravnega organa oddelka za gospodarstvo in finance na občini, da je investicija ekonomsko upravičena in potrebna ter izjavo turistične organizacije, da je investicija v skladu s politiko turističnega razvoja v občini.

PROŠNJE IN PRILoge SO TAKSE PROSTE

Za vloge (prošnje) in vse priloge v zvezi s tem, ker gre za olajšave priznane z zakonom oziroma odlokom, ni treba plačati nobenih taks, razen v primeru, če bi bilo v postopku ugotovljeno, da prosilec ne izpolnjuje pogojev za priznanje posebne olajšave in bo moral upravni organ prošnjo zavrniti.

KJE ODDATE PROŠNJO Z DOKAZILI

Prošnjo, kateri so priložena navedena dokazila, je treba oddati bodisi v sprejemni pisarni občinske skupščine v Laškem bodisi pri pristojnem krajevnem uradu ali pa priporočeno na najbližji pošti. Neveščih lahko svojo prošnjo dajo tudi ustno na zapisnik pri pristojnem krajevnem uradu ali pa v sprejemni pisarni občine v Laškem.

S tako opremljeno prošnjo je sprožen postopek za priznanje po odloku pripadajoče posebne olajšave.

O prošnji, ko bo proučila razloge in priloge, bo odločila davčna uprava z odločbo. Če bo ugotovila, da so izpolnjeni vsi pogoji določeni z zakonom in z odlokom o prispevkih in davkih občanov, bo z odločbo olajšavo priznala in poskrbela za odpis 75 % letnega predpisa za dobo 1 leta, oziroma 100 % odpis celoletnega prispevka za dobo 2 let, če bo inve-

sticija preseгла 30.000 dinarjev. Pri investicijah nad tem zneskom bo davčna uprava sama pribavila poprejšje soglasje sveta za gospodarstvo.

Le v primerih, če katerikoli od pogojev ne bi bil izpolnjen, bo davčna uprava prošnjo za priznanje posebne olajšave zavrnila.

O odločitvi davčne uprave bo zavezanec z enim odpravkom odločba obveščen.

PROŠNJA MORAJO BITI VLOŽENA DO KONCA LETA

Posebej in izrecno moram opozoriti vse zainteresente, da mora biti poleg obravnavanih pogojev izpolnjen še eden pogoj. Ta je: **Prošnja mora biti vložena do konca tistega koledarskega leta, v katerem je bila investicija izvršena in za katero se prispevek odmerja.** Z iztekom koledarskega leta pravica do olajšave ugasne.

KDAJ DAVČNA UPRAVA OLAJŠAVO PREKLIČE

Priznane olajšave davčna uprava prekličie edino le v primeru, če kasneje ugotovi, da je zavezanec pred potekom treh let kupljene predmete (stroje, živino in podobno) odtujil.

OLAJŠAVA TUDI ZA SKUPNA VLAGANJA

In še nekaj!

Po besedilu republiškega zakona o prispevkih in davkih občanov pripada zavezancu posebna olajšava tudi, če skupaj z drugimi zavezanci nabavlja oziroma vlaga sredstva za take z zakonom določene namene in če njegova udeležba presega 2.000 dinarjev.

To določilo je zlasti zanimivo v tistih primerih, kadar nakup stroja, traktorja in podobno za posameznika ni rentabilen in gospodarsko zanimiv, za skupino kmetov določenega naselja ali več naselij pa bi bil z vso svojo zmogljivostjo polno izkoriščen. V teh primerih vlaganja posameznih kmetov v skupno investicijo, če udeležba vsakega udeleženca presega 2.000 dinarjev, dajejo vsakemu od teh pravico do olajšave.

Sedanje olajšave za kmete odpirajo torej ob pogojeni lastni udeležbi nove možnosti za naprednejše gospodarjenje v kmetijstvu, zato ob takih pogojih ni več razlogov za kakršnokoli oklevanje. Nasprotno: prav te olajšave omogočajo korenit premik k smejšim odločitvam v zasebnem kmetijstvu!

LEV TIČAR

KAKŠNO OBČINO?

(Nadaljevanje z 2. strani)

kažejo, da občan največkrat ne more izražati svojih interesov in odločneje vplivati na urejanje pomembnih skupnih zadev: formalizirani in šablonizirani odnosi ga pasivizirajo, to pa ustvarja zmotno tezo o njegovi nezainteresiranosti.

Krajevni skupnosti, ki v nekaterih primerih že prerašča okvire dotedanje koncepcije, bi morali zagotoviti status, da bi kot neposredna samoupravna organizacija in oblika samoupravljanja občanov lahko v večji meri vplivala na občinsko skupščino in druge centre odločanja v občini, mislim na samoupravne temeljne skupnosti v občini. Mislim, da je eden izmed osnovnih pogojev za naš nadaljnji razvoj na tem področju v tem, da se točno določijo ekonomske funkcije, ki bi jih opravljala občina in tistih, ki bi bile domena samoupravnih skupnosti v občini oziroma domena samoupravljanja v krajevni skupnosti, komuni, itd. Funkcije občinske skupščine bi morali omejiti le na določanje dohodkov in izdatkov občinskega proračuna t. j. na financiranje klasičnih državnih funkcij, na določanje davka iz kmetijstva in osebnega dela, davka na promet, različnih taks in prispevka iz skupnega dohodka občanov. V pristojnosti samoupravnega dogovarjanja pa bi sodilo: politika uporabljanja mestnega zemljišča in prispevka, politika dohodkov in izdatkov za komunalno izgradnjo ter

gospodarsko infrastrukturo, dohodki in izdatki sklada skupnih rezerv, zagotavljanje minimalnega osebnega dohodka, določanje bilance potrošnje v občini, usmerjanje ravni skupne potrošnje itd. Planiranje razvoja bi moralo biti izrazito samoupravno.

Občinska skupščina bi na ta način in preko tega postala samoupravna skupnost, ki bi preko neposrednega sodelovanja z vsemi faktorji in organi v komuni, koordinirala odnose sredstev posameznih dejavnosti, usmerjala raven sredstev za njihove potrebe in samoupravno razvijala posamezne družbene dejavnosti. Zaradi tega bo treba opustiti tako-

imenovano »monotipno« komuno, njeno povprečnost in šablonstvo.

Hkrati s tem bi bilo treba izboljšati sistem dolžnosti odbornikov, poslancev in predstavnikov, ki bo omogočal zastopanje interesov in stališč baze, ki naj hkrati vključuje tudi sistem zamenljivosti in odpoklica.

Osebnost sem prepričan, da bodo razprave o ustavnih spremembah potekale v smeri potreb po takšni občini, kot sem jo v svojem odgovoru poskušal vsaj načelno opredeliti, ker ocenjujem, da predloženi ustavni amandmaji nakazujejo, da se bo razvoj našega komunalnega sistema razvijal v tej nakazani smeri, kar je nujno in potrebno za naš bodoči samoupravni in demokratični razvoj.

Razgibana dejavnost Krajevne skupnosti Radeče

Delo krajevne skupnosti je obsežno — to je delo z občani — uresničevanje njihovih želja in potreb, ki so v večini primerov tudi prezahtevne in zato neizvedljive.

S svojimi maloštevilnimi delavci skuša krajevna skupnost kar najbolje vzdrževati krajevni vodovod, redno odstranjevati vse okvare, nuditi občanom vodoinštalaterske, pokopališke, smetarske in druge usluge. Po svojih zmogljivostih razširja in ureja tudi javno razsvetljavo, parke — zelenice, kanalizacijo ipd.

Poleg opravljanja tekočih ureditvenih del v kraju, pa krajevna skupnost tudi načrtuje, naj bi se Radeče z okolico komunalno urejevalo po zazidalnem načrtu in idejah ter predlogih občanov ter s strokovnimi mnenji urbanistov.

Zadane naloge: izgradnja mrljiških ve-

žic, TV-pretvorniških hišic na Tičnici in Zebniku, izgradnja bloka »C«, stanovanjskega bloka Papirnice Radeče, ureditev otroških igrišč, izgradnja ceste v naselje Krakovo in ceste do obrata TKI Hrastnik »Mlekarna«, mimo AMBULANTE — naj bi z dokončanjem v tekočem, oziroma bližnjih letih ustregle potrebam občanov.

Prav v ta namen bo KS posredovala delovnim organizacijam v kraju ureditvene načrte kraja Radeče in okolice z idejami in predlogi inž. Vehovarja, o katerih bodo razpravljali člani samoupravnih organov na svojih sejah in se odločali o prispevkih.

V prihodnjih letih bo s sredstvi delovnih organizacij Radeč in Vodne skupnosti Novo mesto dokončana tudi regulacija Sopotne do izliva v Savo.

BRILEJ SRECKO

ZNANI OBRAZI IZ NAŠE SOSESKE

BREČKO FRANC

Bilo je lani, menda dan ali dva pred Silvestrovim. Pri Milki Pušičevi v Laškem smo posedli za mizo in si potem brez hrupa in prešernosti drug drugemu zaželeli srečo, zdravja in zadovoljstva, ko bomo zakoračili v Novo 1971. Takrat smo hkrati segli v roke za slovo tudi našemu FRANČKU BREČKU, dolgoletnemu sodelavcu — blagajniku v upravi občinske skupščine.

Brečko Franc se je namreč prav takrat poslavljal od nas — odhajal je v pokoj. Dolgoletni naperi, predvsem pa bolezen so ga prisilili, da je prej, kot je mislil, »spregel« in se invalidsko upokojil.

Težko in mučno je bilo slovo vsem. Njemu, ker se je prav v tem trenutku bolj kot kdajkoli prej osveščal, kako ves z dušo in telesom živi

s to delovno skupnostjo. Zdaj je prišel tisti čas, ki se ga je tako bal, pa je vendar proti njegovi volji prišel, da se ločuje od sodelavcev in kolektiva, s katerim je toliko let preživel skupaj in delil z njim vse dobro in slabo.

Ob tej zavesti, ki se mu je vtapljala v dno duše, so mu od časa do časa zadrhtele ustnice... Premagoval se je, da bi ta občutek prikril. Pa ni mogel. Preveč živo je v njem rastla misel: »Zdaj zdaj se bom odtrgal od te skupnosti in ostal tam v Gozdecu na Vrhu pri Laškem sam samcat, da-leč proč od dela v službi in dogajanj v Laškem.«

Skoci nas, ki smo mu tedaj segli v roke, pa se je plazila misel: odhaja tovariš, skromen in tih, kakor je bil vedno, toda vseskozi pošten, pre-



dan, marljiv in iskren. S takimi občutki smo potem stali drug ob drugem brez besed... Le krepek stisk roke, prodoren pogled v rosno oko je povedal vse, kar smo čutili v tem trenutku.

Osební dohodki delavcev pri zasebnih delodajalcih

Občinski upravni organi zlasti pa inšpekcijske službe so večkrat opazili, da so delavci, ki so zaposleni pri zasebnih delodajalcih, oškodovani pri svojih zakonitih pravicah iz delovnega razmerja, zlasti pa, da niso nagrajevani tako, kot to predvidevajo: zvezni in republiški zakon o minimalnih osebnih dohodkih delavcev ter občinski odlok o določitvi najnižjih mesečnih osebnih dohodkov delavcev, ki delajo pri zasebnih delodajalcih.

Ni redek primer, da zasebni delodajalec in delavec ne skleneta pismene delovne pogodbe, čeprav se z njo določijo medsebojne pravice in obveznosti iz dela v skladu z zakonom. Delovna pogodba mora namreč obsegati določila:

— o tem, ali je delovno razmerje sklenjeno za nedoločen čas, za določen čas ali na preizkušnjo;

— kakšna dela mora opravljati delavec;

— kakšen je njegov delovni čas, osebni dohodek in nadomestila osebnega dohodka v primeru bolezni, rednega in izrednega dopusta;

— o odmoru med delovnim časom, počitku med dvema delovnima dneva in o rednem letnem dopustu;

— o odpovednem roku in načinu prenehanja delovnega razmerja;

— o varstvu pri delu zlasti o posebnem varstvu žena, mladine in invalidov — če so le-ti pogodbená stranka in

— končno o posebnih pravicah in

dolžnostih delavca in delodajalca, če so take pravice in dolžnosti dogovorjene.

Se pogostejši so primeri, ko se delodajalci ne drže pogodbeno dogovorjenih obveznosti zlasti glede dopustov, odpovednih rokov, varstva pri delu in posebnega varstva žena, mladine in otrok ter plačevanja osebnih dohodkov. Ker so prenizki osebni dohodki nedvomno najbolj občutljiva plat zasebne delovne pogodbe, je zakonodajalec in po zakonskem pooblastilu občinska skupščina določila s svojim odlokom najnižje osebne dohodke delavcev.

Delavci, ki delajo pri zasebnih de-

lodajalcih imajo pravico do takega osebnega dohodka, ki ga za enako ali podobno delo prejema delavec v družbenih gospodarskih organizacijah. Ker je jasno, da niti delodajalec niti delavec nimata možnosti ugotoviti osebnih dohodkov, jih seveda ugotavlja za delo pristojni občinski upravni organ. To pomeni, da se lahko obe pogodbeni stranki pred sklenitvijo pismene pogodbe pozanimata pri tem organu.

Za tista dela in poklice, za katere občinski upravni organ ne more ugotoviti povprečnega osebnega dohodka, je z odlokom določen najnižji mesečni osebni dohodek takole:

PANOGA DEJAVNOSTI

	visoko kvalifi- cirani	kvalifi- cirani	nekvali- ficirani
	dinarjev		
— predelovanje kovin	800,00	700,00	550,00
— predelovanje nekovin	800,00	700,00	550,00
— popraviljanje elektr. aparatov	900,00	700,00	550,00
— kemična obrt	750,00	600,00	500,00
— predelovanje lesa	750,00	600,00	500,00
— predelovanje papirja	700,00	600,00	500,00
— izdelovanje tekstilnih izdelkov	700,00	600,00	500,00
— predelovanje usnja	700,00	600,00	500,00
— stavbna obrt	850,00	700,00	550,00
— živilska obrt	700,00	600,00	500,00
— obrtne, osebne in druge storitve	750,00	650,00	500,00
— gospodarski pomočniki	—	—	550,00
— gospodinjke pomočnice	—	—	500,00
— drugi poklici	850,00	700,00	550,00

(Nadaljevanje na 6. strani)

»Franček, še pridite! Obiščite nas, ko vas bo pot zanesla v Laško! Tudi mi vas bomo obiskali.« To je bilo vse, kar smo zmogli in mu lahko rekli takrat.

Deževen popoldan s svojo sivino in puščobo je občutek tesnobe in osamljenosti še povečal...

— — —

Konec februarja, ko je sneg že domala skopnel, je potrkal na vrata. Vračal se je iz Celja in se mimogrede oglasil, kakor je obljubil. Razgovor je stekel o tem in onem, o sedanjem in nekdanjem, o davnem in prihodnjem.

Pred 56. leti — 30. marca — se je kot drugi sin poznejše osemčlanske družine rodil Brečko Franc. Oče je imel majhno kmetijo in bil hkrati rudar. Čeprav v šoli marljiv in vseskozi odličnjak, po končani šoli na Vrhu ni imel možnosti, da bi se izučil poklica. Družina je bila številna, ust veliko, očetov zaslužek pa majhen. Zato je poprijel za delo v gozdu kot gozdarski delavec, pozneje pa kot rudar v rudniku Trobnidol.

Ko je ta leta 1937 prenehal z obratovanjem, je Franček odšel na odsluženje rednega vojaškega roka.

Okupacija ga je zatekla v Mariboru, kjer je bil na orožnih vajah. Ze pri prvih akcijah okupatorja, ker se ni prijavil za vpis v Heimabund, ga je po nekaj dneh prišel iskat Gestapo in ga opeljal v Celje, nato v Maribor, odtod pa v sosednje Kidričevo na prisilno delo.

Kot politični pripornik je tu delal pod stražo na raznih gradbščih vse do dneva, ko so zavezniki bombardirali to taborišče.

»Če se prav spominjam«, pripoveduje Brečko, »je to bilo menda 10. maja 1944, ko je padlo več bomb na italijanske barake v Kidričevem. Nemški stražarji so se razbežali in poskrili v bunkerje. V taborišču je nastala pravcata zmeda. V tisti noči sem to priliko z nekaj drugimi priporniki izkoristil tudi jaz in pobegnil... Zatekel sem se domov in se že po dveh dneh priključil Kozjanskemu odredu.«

Z borci Kozjanskega odreda je doživel marsikaj in z njimi dočakal svobodo.

Iz njegovih partizanskih dni se mu je najbolj živo vtisnil v spomin dogodek, ki ga je doživel prav na novega leta 1945. Takrat se je odred s Kozjanskega pomikal proti Brežicam. Komaj so se ustavili v vasi in se razlezli po hišah, že je prišla »obveščevalna«, da se jim približujejo nemški vojaki. Edini izhod je bil takojšen umik. Kmalu za tem so švabi že »vžgali«.

»Mene, ki sem bil v zaščitnici, so takrat »obliznile« kar tri krogle. Vendar nobena od njih me ni poškodovala«, zadovoljno razlaga Franček. »Res, imel sem izredno srečo! Tudi kuharja sta srečno odnesla, čeprav je bil njun kotel na več mestih preluknjan. Borba je bila ostra in je trajala domala vso noč do zjutraj. Kljub temu izgub in žrtev nismo imeli. Proti jutru so se švabi umaknili.«

Ko smo se zbrali, smo prešli v napad mi. Skozi ves dan do poznega popoldneva smo jim bili tako za petami, da so Nemci onemogli odmetavali in puščali za seboj vse, kar so imeli: od orožja do municije. Šele proti večeru na novega leta dan je

PROBLEMI ČISTOČE V RADEČAH

Krajevna skupnost ima organizirano smetarsko službo, v kateri je zajeto odvažanje smeti in pometanje — čiščenje glavnih ulic. Čeprav je ta služba organizirana in je ob glavnih ulicah zadovoljiv red, pa na drugi strani opazamo nesnago in smrad v toplejših dneh, ki se širi iz potoka Sopote v središču Radeč, ki je postal smetišče za vse občane kraja, ki ne oddajajo smeti na smetišča organizirano.

Nič boljše ali celo slabše razmere so na odseku od savskega mostu do izliva Sopote, kjer ima skoraj vsaka hiša na obrežju svoje smetišče.

V februarju so republiški organi vodne skupnosti opozorili občino Laško in KS Radeče, da je po zakonu prepovedano odlagati smeti na obrežju in da smo dolžni proti taki samovolji odločno ukrepati.

Zaradi tega opozorila in navedenih dejstev bomo pričeli ukrepati po odloku o javnem redu in miru na območju občine Laško, št. 22 z dne 22. junija 1966 in drugega odstavka 8. člena tega odloka, ki glasi: »**prepovedano je odlagati ali odmetavati na zelene in druge površine ter v reke in potoke smeti in druge odpadke.**«

Za kršitelje tega odloka je predvidena kazen do 1.000 dinarjev.

Obveščamo občane, da bomo morali ukreniti vse potrebno, da se ob potoku Sopota in strugi Save dosežeta red in čistoča. zato naj se občani oskrbijo s posodami za odpadke (smetnjake) in se pripravijo pri KS za redno odvažanje smeti in odpadkov.

V prihodnje bomo vsakega kršitelja tega odloka predlagali za kaznovanje sodniku za prekrške.

Ker je v interesu nas vseh, da bi bil kraj čim lepši, menimo, da bodo občani kraja to opozorilo sprejeli z razumevanjem in sodelovali pri urejanju in čiščenju kraja ter da nam gornjih sankcij ne bo treba izvajati.

KRAJEVNA SKUPNOST RADEČE

BREČKO FRANC

zavladalo zatišje. Zmagoslavje je bilo med borec in vaščani nepopisno.«

Po osvoboditvi je bil tajnik OF odbora, oziroma pozneje Krajevnega ljudskega odbora Laška vas in Vrh, dokler se ni 1952. leta zaposlil pri Mestnem in pozneje Občinskem ljudskem odboru v Laškem, kjer je kot blagajnik dočakal upokojitev.

Dvakrat je bil odlikovan: enkrat za hrabrost in enkrat za zasluge za narod.

Tistikrat, ko so drugo leto po osvoboditvi na Vrhu pripravili »Raztrgance« in je Franček nastopil v glavni vlogi, je spoznal svojo sedanjo življenjsko družico doma iz Mišjega dola. Z njo si je že leto pozneje — 1947 — ustvaril novo domačijo. To, česar njemu ni bilo dano, da bi se izučil poklica, je zagotovil obema sinovoma. Starejši študira na gradbeni fakulteti, mlajši pa bo letos jeseni postal grafičar.

Ko sem ga malce radoveden ob koncu še pobaral, kako se je vživel v položaj upokojenca, mi je razodel:

»Prve štirinajst dni, ko sem ostal doma, se mi je zdelo, kakor da sem na dopustu. Spremembe nisem niti prvi hip opazil. Šele potem, ko sem se povsem zavedel, da bo odslej dan enak dnevu, da nimam in ne bom več imel tiste dnevne obveznosti, ko moram v Laško in biti tam ob določeni uri, se me je polotilo dolgočasje. Zdaj je tudi to prešlo. Zaposlitve imam doma kar dovolj.«

Poleg dnevnih opravil na svoji domačiji, se aktivno vključuje tudi v delo tamkajšnjih družbeno-političnih organizacij in društev. Tako dela sedaj kot tajnik krajevne skupnosti, Zveze borcev in SZDL, pri gasilskem društvu pa vodi blagajno. Prav zdaj bo sodeloval tudi pri popisu prebivalcev in stanovanj.

Da bi bil na tem področju še dolgo vrsto let uspešen, predvsem pa, da bi bil bolj zdrav, kot je lahko bil, dokler je vsak dan pešačil z Vrha v dolino in nazaj, to mu iz srca želimo vsi!

Naš Franček je naš tudi sedaj in bo še naprej!

LEV TIČAR

V LAŠKEM STRELSKO TEKMOVANJE ZA »ZLATO PUŠČICO«

Kot vsako leto je tudi v nedeljo 14. marca izvedla Občinska strelska zveza Laško občinsko tekmovanje za naziv »Zlata puščica« z zračno puško.

Na tem tekmovanju so sodelovali samo tisti strelci, ki so na družinskih prvenstvih dosegli določeno normo. Teh je bilo preko 30, kar kaže, da je poleg množičnosti napredovala tudi kvaliteta strelcev.

Kot prvak tega tekmovanja je osvojil »Zlato puščico« za leto 1971 Jože KENDA iz SD »Papirnice« Radeče. Drugo mesto je osvojil Stane BREČKO iz SD Rečica, tretje Ludvik LAVRINC iz SD Pivovarne, četrto Tone KOŽAR iz SD »Papirnice« Radeče ter peto mesto Dušan GRICAR iz SD Zidan most. Vsi navedeni so prejeli diplome ter praktična darila.

Da so skriti talenti že med pionirji, je zanesljiv dokaz, da sta pionirja: Boris VISOČNIK iz SD Jurklošter ter Roman MATEK iz SD Zidan most v močni konkurenci starejših članov od 32 nastopajočih osvojila 9. in 10. mesto.

Republiška strelska zveza Slovenije je zaupala organizacijo finalnega republiškega tekmovanja za »ZLATO PUŠČICO« Občinski strelski zvezi Laško pod pokroviteljstvom Skupščine občine Laško. To zaupanje je strelski organizaciji v Laškem v velik ponos, saj se bodo v NEDELJO 4. APRILA 1971 v domu Dušana Poženela v Laškem srečali najboljši strelci iz vse Slovenije v streljanju z zračno puško in se borili za republiškega prvaka ter za značko »ZLATA PUŠČICA«.

JOZE OMAHNA

OSEBNI DOHODKI DELAVCEV PRI ZASEBNIH

(Nadaljevanje s 5. strani)

Zasebni delodajalec in delavec se lahko dogovorita za višje mesečne osebne dohodke kot so določeni v navedeni razpredelnici, nikakor pa se ne moreta in ne smeta dogovoriti za nižje. Ker je pogost primer, da delavec pri delodajalcu tudi stanuje in se hrani in mu delodajalec oboje vračuna v osebni dohodek, določa občinski odlok, da osebni dohodek, ki ga delavec prejema v denarju, ne sme biti manjši od že navedenega minimalnega osebnega dohodka delavcev v posamezni panogi.

Končno je odlok zavezal zasebne delodajalce, da vskladijo z delovnimi pogodbami določene osebne dohodke pri njih zaposlenih delavcev najkasneje do 2. decembra 1969. leta.

Da ne bi prišlo do posredovanj občinskih upravnih organov in delovnih sporov pred sodišči upamo, da bodo vsi zasebni delodajalci dohodke vskladili, če svoje delavce še vedno neustrezno nagrajujejo. Hkrati upamo, da bo delavec ta prispevek seznanil z najnižjimi osebnimi dohodki, ki jih imajo pravico terjati od svojih delodajalcev.

SONJA KNEZ

PRAVICE IN DOLŽNOSTI OBČANOV V UPRAVNEM POSTOPKU

ČETRTO NADALJEVANJE

Organ, ki vodi postopek, lahko med postopkom razveljavi sklep o oprostitvi stroškov, če ugotovi, da razlogi, iz katerih je bila stranka

oproščena plačila stroškov, več ne obstojijo.

Zoper sklep, s katerim se zavrne zahteva stranke za oprostitev plačila stroškov, lahko vložijo stranka posebno pritožbo.

STRANKA V POSTOPKU NA PRVI STOPNJI

Upravni postopek uvede pristojni organ po uradni dolžnosti ali na zahtevo stranke. Če se postopek ne uvede po uradni dolžnosti, ne more organ uvesti postopka brez izrecnega predloga stranke. Ko da stranka predlog, lahko organ uvede postopek. Če vodi pristojni organ iz vlozene strankine zahteve, da po veljavnih predpisih ni pogojev za uvedbo postopka, izda o tem sklep, zoper katerega se stranka lahko pritoži.

Pristojni organ lahko z javnim naznanilom uvede upravni postopek proti večjemu številu oseb, ki mu niso znane, ali jih ni mogoče določiti, ki pa imajo lahko v postopku položaj strank, če gre pri vseh za bistveno enak zahtevek. Uvedba postopka z javnim naznanilom se sme izvršiti le, če je predvidena s posebnimi predpisi. Tipičen primer uvedbe postopka z javnim naznanilom je poziv davčnih organov davčnim zavezanecem, naj v predpisanem roku napovedo svoje dohodke.

Ko je postopek uveden, lahko stranka do odločbe na prvi stopnji razširi postavljeni zahtevek ali postavi namesto prejšnjega zahtevka drug zahtevek, ne glede na to, ali ima razširjeni oziroma spremenjeni zahtevek isto pravno podlago ali ne, če se opira tak zahtevek na bistveno enako dejansko področje. Torej razširitev in postavitev drugega pravnega zahtevka se dovoljuje le, če spremenjeni zahtevek ne zadeva vsebine prvotno postavljenega zahtevka, t. j. kadar spremenjeni in razširjeni zahtevek temelji bistveno na istem dejanskem stanju. Npr. stranka je prosila, da se ji izda dovoljenje za brivsko delavnico, med postopkom je ta zahtevek razširila, da se ji da dovoljenje za brivsko-frizersko delavnico. Če organ, ki vodi postopek, ne dovoli razširitve ali spremembe zahtevka, izda o tem sklep. Zoper tak sklep je dovoljena posebna pritožba.

Stranka lahko umakne svoj zahtevek vsak čas med postopkom. Svoj zahtevek lahko umakne stranka z izrecno izjavo ali tudi s konkludentnimi dejanji (stranka na primer ne pride na ustno obravnavo, pa organ sklepa iz celotnega stanja zadeve, da

je zahtevek umaknila). Vkljub umiku se bo postopek nadaljeval v taki zadevi, kjer je bil postopek uveden na predlog stranke, če to zahteva nasprotna stranka. O ustavitvi postopka zaradi umaknjene zahtevka stranke, izda organ sklep, zoper katerega je dovoljena posebna pritožba. Stranka, ki umakne zahtevek, trpi vse stroške, ki nastanejo do ustavitve postopka, če ni s posebnimi predpisi drugače določeno.

Če je v postopku udeleženih dvoje ali več strank z nasprotujočimi si zahtevki, si mora uradna oseba, ki vodi postopek med postopkom prizadevati, da se stranke poravnajo, bodisi v celoti ali pa vsaj glede posameznih spornih točk. O poravnavi se sestavi poseben zapisnik, ki nadomeša odločbo o glavni stvari in ki je izvršilni naslov. Kadar se konča postopek s poravnavo, trpi vsaka stranka svoje stroške, če ni v poravnavi drugače določeno. Izvršba se lahko opravi na podlagi poravnave samo zoper udeležence v poravnavi.

Pred izdajo odločbe je treba ugotoviti vsa dejstva in okoliščine, ki so za odločitev pomembne, in strankam omogočiti, da uveljavijo in zavarujejo svoje pravice in pravne koristi. To se lahko opravi v skrajšanem ali pa v posebnem ugotovitvenem postopku.

Organ lahko po skrajšanem postopku takoj odloči o zahtevku stranke, če je stranka v svoji zahtevi navedla dejstva ali predložila dokaze, na podlagi katerih se dá ugotoviti stanje stvari, ali pa če se dá to stanje ugotoviti na podlagi splošno znanih dejstev ali dejstev, ki so organu znane.

Poseben ugotovitveni postopek se izvede, če je to potrebno za ugotovitev dejstev in okoliščin, ki so pomembne za razjasnitev stvari, ali zato, da se dá strankam možnost, da uveljavijo in zavarujejo svoje pravice in pravne koristi.

Stranka ima pravico udeleževati se ugotovitvenega postopka in za dosego namena, ki ga ima ta postopek, dati potrebne podatke ter braniti svoje pravice in z zakonom zavarovane koristi. Stranka sme navajati dejstva, ki utegnejo vplivati na re-

šitev stvari in izpodbijati pravilnost navedb, ki se ne ujemajo z njenimi navedbami. Vse do izdaje odločbe ima pravico dopolnjevati in pojasnjevati svoje trditve, če pa to stori po ustavni obravnavi, mora opravičiti, zakaj tega ni storila na obravnavi. Uradna oseba, ki vodi postopek, mora dati stranki možnost: da se izjavi o vseh okoliščinah in dejstvih, ki so bila navedena v ugotovitvenem postopku, ter o predlogih in ponujenih dokazih, da sodeluje pri izvedbi dokazov in postavlja vprašanja drugim strankam, pričam in izvedencem po uradni osebi, ki vodi postopek, z njenim dovoljenjem pa tudi neposredno in da se seznanj z uspehom dokazovanja in se o tem izjavi. Pristojni organ ne sme izdati odločbe, preden ne dá stranki možnosti, da se izjavi o dejstvih in okoliščinah, na katere se mora opirati odločba, če stranka prej ni imela te možnosti.

Usna obravnava

Uradna oseba, ki vodi postopek, lahko po lastnem preudarku ali na predlog stranke razpiše ustno obravnavo vselej, kadar je to koristno za razjasnitev stvari.

Ustna obravnavo pa organ mora razpisati v stvareh, v katerih je udeleženih dvoje ali več strank z nasprotujočimi si interesi in kadar je potreben ogled ali pa zasliševanje prič ali izvedencev.

Ustna obravnavo je javna. Uradna oseba, ki vodi postopek, lahko izključijo javnost od celotne ustne obravnave ali od dela obravnave:

— če to zahtevajo razlogi morale ali javne varnosti;

— če je podana resna in neposredna nevarnost, da bi bila ustna obravnavo ovirana;

— če je treba obravnavati razmerja v kakšni rodbini;

— če je treba obravnavati okoliščine, ki pomenijo uradno, poslovno, poklicno, znanstveno ali umetniško tajnost.

Izključitev javnosti lahko predlaga tudi prizadeta oseba. O izključitvi se izda sklep, ki mora biti obrazložen in objavljen. Pri razglasitvi odločbe pa javnost ne sme biti izključena. Izključitev javnosti ne velja za stranke, njihove pooblaščenice in strokovne pomočnike. Uradna oseba lahko dovoli, da so pri ustni obravnavi, od katere je javnost izključena, navzoče posamezne uradne osebe ter znanstveni in javni delavci, če ima to pomen za njihovo službo oziroma znanstveno delo. Uradna oseba, ki vodi postopek, opozori take osebe, da morajo varovati kot tajnost, kar zvedo na obravnavi.

(NADALJEVANJE PRIHODNJIČ)

naše delo 7

800 LET JURKLOŠTRA (1)

Pred vhodom v cerkev v Jurkloštru sta na obeh straneh vzdani plošči. Na desni so vklesana imena padlih vojakov v I. svetovni vojni, leva plošča pa vsebuje podatke o zgodovini Jurkloštra. Napis se glasi: **KAR-TUZIJO USTANOVI KRŠKI ŠKOF HENRIK 1170, OBNOVI JO 1208 LEOPOLD BABENBERŽAN. PAPEŽ KLEMENT VIII. PODARI JO JEZU-ITOM 1596, JOŽEF II. HABSBU-RŽAN SAMOSTAN ZATRE 1782. APOSTOL SLOVENCEV ŠKOF SLOMŠEK USTANOVI ŽUPNIJO 1856. USTANOVITELJEM POSTA-VILA ŽUPNIJA JURKLOSTER 1937.**

Iz tega napisa posnamemo, da je lani poteklo 800 let od ustanovitve samostana. Pozneje bomo videli, da je letnica ustanovitve 1170 samo približna. Zanimalo nas bo, kdo je bil

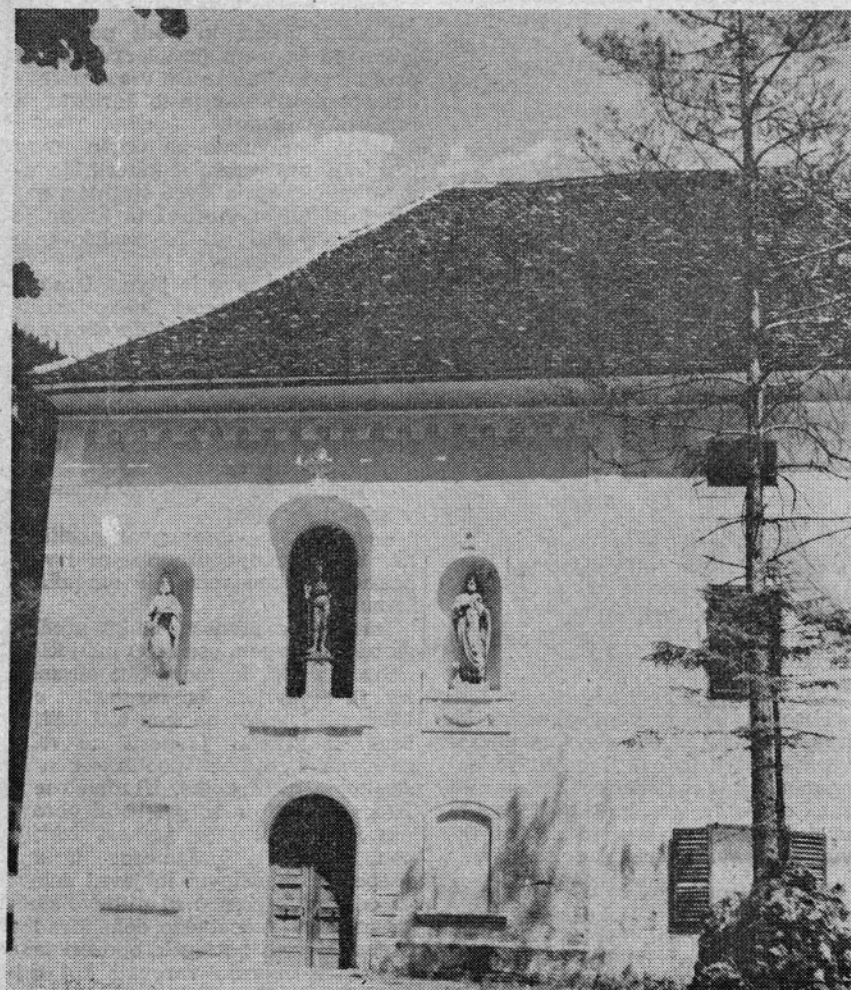
ustanovitelj samostana. Napis nam pove, da je bil to Henrik, škof v Krki (nemško Gurk) na Koroškem. Vprašali boste, kako pride škof s Koroške do tega, da ustanovi v Jurkloštru samostan, ko pa naši kraji niso bili v njegovi škofiji. Za odgovor na to vprašanje moramo seči daleč nazaj, v čas pred letom 1000.

V prvi polovici 10. stoletja so v naše kraje vdirali Madžari in preko naših krajev hodili na pohode v Italijo (podobno kot v poznejših časih Turki). Leta 955 so jih Bavarci dokončno premagali in jih prisilili, da so se za stalno naselili na ozemlju današnje Madžarske. S tem so prenehali stalni madžarski napadi in naši kraji so se povrnili spet pod nemško oblast, kakor so bili že pred vdorom Madžarov. Cesar je naše ozemlje razdelil nemškim plemiškim družinam, ki so

si nato s prodajo, darili in z dedovanjem menjavale posest. Tako je Pilštanj in okolico imela v posesti grofovska rodbina, ki je po eni strani izhajala iz bavarske cesarske dinastije in po njej iz rodu cesarja Karla Velikega, po drugi strani pa iz velikomoravske vladarske rodbine kneza Svetopolka z ozemlja današnje Češkoslovaške, in tej rodbini se je v zadnjem četrletju 10. stol. rodila hčerka Ema (Nemci jo imenujejo Hemma), ki jo nekateri imenujejo po domačem kraju kar Ema Pilštanjska. Mlado grofico so vzgajali na cesarskem dvoru, kjer je spoznala tudi svojega moža, savinjskega krajišnika (mejnega grofa) Viljema I. Savinjska krajina (mejna grofija) je bila tedaj veliko ozemlje, ki je segalo v svojem največjem obsegu od Savinjskih planin in izvira Savinje preko Šaleške doline, Konjiške gore, Boča in Donačke gore do Sotle in Gorjancev ter obsegalo večji del Dolenjske z dolino Krke, Suho Krajino, Višnjo goro in Grosupljem do izliva Ljublanice v Savo. Tudi Laško je bilo na ozemlju Savinjske krajine. Veliki posesti svojega moža je grofica Ema pridružila še dediščini svojih staršev kot doto.

Viljem in Ema sta imela dva sinova, Viljema in Hartviga. Mlajši sin Hartvig je že v mladih letih umrl, leta 1016 pa je umrl Emin mož Viljem I. Za njim je podedoval posest sin Viljem II., ki ga je leta 1035 ubil koroški velikaš Adalbero Eppensteinski. Tako se je grofica Ema nenadoma znašla kot dedinja velikan-ske, naravnost knežje posesti, ki je bila tedaj največja na slovenskem ozemlju, saj je bil Viljem II. daleč naokrog najmočnejši gospod. Seznan posesti, ki jo je grofica Ema podedovala, obsega preko 80 krajev, poleg Savinjske krajine tudi mnogo posesti na Kranjskem, Koroškem in še bolj na severu. Ema se je zavedala, da bo z njeno smrtjo izumrl tudi njen rod, ker sinova nista zapustila potomstva, zato svoje ogromne posesti ni več ohranjevala, ampak jo je začela deliti. Sezidala je v naših krajih več cerkva na svojem ozemlju in ustanavljala župnije, ki jih je obdarila s svojo zemljiško posestjo, da je na ta način počastila spomin umrlega moža in sinov. Na ozemlju današnje Avstrije obstajata še danes dve ustanovi, ki sta nastali iz njenih darov: benediktinski samostan v Admontu na Zgornjem Štajerskem in krška škofija na Koroškem.

(NADALJEVANJE PRIHODNJIČ)



PROCELJE CERKVE V JURKLOŠTRU Z OBEMA SPOMINSKIMA PLOSCAMA OB VHDU

Obrt v občini Laško v primerjavi s širšo celjsko regijo

Po podatkih in evidenci, s katero razpolaga Strokovni odbor za obrt Gospodarske zbornice SRS v Celju, se je število zasebnih obrtnih delavnic na področju občine Laško v obdobju enega leta znižalo za 11 delavnic, tj. od 118 na dan 31/10-1969 na 107 na dan 31/10-1970; število

vpisanih »popoldanskih obrti« pa se je v istem času dvignilo od 22 na 25.

Poslovanje družbenih obrtnih organizacij v občini Laško v prvih devetih mesecih leta 1969 in 1970 lahko posredujem z naslednjo tabelo:

	Leto	Občina Laško	Celjska regija (8 občin)	Udeležba občine Laško
+ Celotni dohodek	1969	13 259	161 778	8,2
	1970	15 741	219 000	7,2
	Ind.	118,7	135,4	
+ Dohodek	1969	5 601	53 545	10,5
	1970	6 704	69 914	9,6
	Ind.	119,7	130,6	
+ Ostanek dohodka	1969	1 674	11 231	14,9
	1970	2 116	13 405	15,8
	Ind.	126,4	119,4	
Poprečni OD	1969	944	810	116,5
	1970	1 062	981	108
	Ind.	112,5	121,1	
Poprečno število zaposlenih	1969	246	3 172	7,8
	1970	240	3 304	7,3
	Ind.	97,6	104,2	
+ Izplačani neto OD	1969	2 091	25 703	8,1
	1970	2 249	31 787	7,2
	Ind.	109,7	123,7	

Ce upoštevamo podatek, da živi na področju občine Laško 18 362 prebivalcev, na področju celjske regije pa 217 699 prebivalcev, lahko ugotovimo, da znaša celoten dohodek, realiziran v družbenih obrtnih organizacijah v občini Laško 857,00 din na enega občana v širši celjski regiji pa 1.006,00 din, kar kaže na slabšo razvitost družbenega sektorja v občini Laško. Interesanten pa je podatek, da znaša ostanek dohodka na zaposlenega delavca v družbeni obrti v občini Laško 8.817,—, v regiji Celje pa le 4.057,— iz česar sklepamo, da se družbena obrt v Laškem pravilno orientira glede skrbi za nadaljnjo modernizacijo.

Na področju zasebne obrti je bilo v zadnjem obdobju evidentirano naslednje gibanje:

	Število zasebnih obrtnih delavnic		
	1/3-1967	31/10-1969	31/10-70
Laško	105	118	107
Celjska regija	1376	1723	1624
Udeležba občine Laško	7,6	6,8	6,6

	Število vpisanih »popoldanskih obrti«		
	1/3-1967	31/10-1969	31/10-70
Laško	24	22	25
Celjska regija	646	518	527
Udeležba občine Laško	3,7	4,2	4,7

	Število zasebnih obrtnih delavnic na dan 31. 12. 1970 po posameznih skupinah strok		
	Laško redna	Celjska regija redna	Udeležba občine Laško redna
Predelovanje nekovin	4	41	9,8
Predelovanje kovin	16	268	5,9
Izd. elektr. aparatov in prib.	3	43	6,9
Izd. kemičnih izdelkov	—	2	—
Predelovanje lesa	8	156	5,1
Predelovanje papirja	1	2	50
Izd. tekstilnih izdelkov	5	145	3,4
Predelovanje usnja	1	47	2,1
Izd. gumijastih izdelkov	—	1	—
Izdelovanje živil	12	75	5
Tiskarne in knjigov.	—	1	2
Izd. in poprav. raznih izdelkov	5	51	9,8
Stavbna obrt	12	191	6,3
Obrtne, osebne in druge usluge	40	599	6,7
Skupaj	107	1622	6,6

STANJE ZASEBNIH OBRJNIH DELAVNIC NA DAN 31. 12. 1970 PO POSAMEZNIH SKUPINAH STROK

	Laško redna		Celjska regija redna		Udeležba občine Laško redna	
	popol. danska	popol. danska	popol. danska	popol. danska	popol. danska	popol. danska
Predelovanje nekovin	4	1	41	28	9,8	3,6
Predelovanje kovin	16	3	268	78	5,9	3,8
Izd. elektr. aparatov in prib.	3	1	43	25	6,9	4,0
Izd. kemičnih izdelkov	—	—	2	—	—	—
Predelovanje lesa	8	4	156	85	5,1	4,7
Predelovanje papirja	1	—	2	—	50	—
Izd. tekstilnih izdelkov	5	5	145	123	3,4	4,1
Predelovanje usnja	1	—	47	15	2,1	—
Izd. gumijastih izdelkov	—	—	1	—	—	—
Izdelovanje živil	12	—	75	5	16	—
Tiskarne in knjigov.	—	—	1	2	—	—
Izd. in poprav. raznih izdelkov	5	3	51	12	9,8	25
Stavbna obrt	12	—	191	98	6,3	—
Obrtne, osebne in druge usluge	40	5	599	58	6,7	8,6
Skupaj	107	22	1622	529	6,6	4,1

Na področju občine Laško so zasebne obrti registrirane v 43 strokah od skupnih 262 strok, kolikor jih poznamo v dosegani praksi.

Vsi ti podatki vsak na svoj način zgovorno govori o prid potrebi, da odgovorne službe skupščine občine Laško čim preje pripravijo vse potrebno za izdelavo perspektivnega razvoja obrti za področje občine. Razvoj obrtne delavnosti bo moral biti v perspektivi sinhroniziran z razvojem ostalega gospodarstva in pa z naraščajočimi potrebami po uslugah, ki jih dnevno beležijo občani. Ne moremo namreč zgolj slučajnosti prepustiti razvoj tako važnega vprašanja, kot so obrtne usluge in obrtna proizvodnja.

IVAN URANJEK

KORA SE ŠIRI

Obrtno podjetje »KORA« Radeče bo letos povečalo proizvodnjo za ca. 30 % in tako doseglo preko milijardo S-din realizacije.

Konfekcijsko podjetje »KORA« v Radečah, ki posluje v bivši občinski stavbi, ima že dolgo zasedena vsa delovna mesta. Glede na to so v podjetju začeli razmišljati, kako zaposliti žensko delovno silo, katere je na radeškem terenu še dovolj na razpolago.

S posredovanjem medobčinskega komiteja ZKS Celje je bil sklican sestanek med predstavniki podjetij Konus Slovenske Konjice, Papirnice in Kore Radeče. Na sestanku je bilo dogovorjeno, da bo dala Papirnica na razpolago svoje prostore v bivši cunjarni, jih sama adaptirala in dala v najem Kori.

Načrte za adaptacijo je prispevala tovarna Konus. Ta bi tudi odkupila vso proizvodnjo delovnih oblek, ki naj bi jih izdelovali v novem obratu.

Pri realizaciji te zamisli so naleteli na vrsto težav. Glavni problem je nastal pri nabavi strojev iz uvoza. Poleg tega, da je primanjkovalo deviznih sredstev, so bili dobavni roki za specialne vrste strojev PFAF tako dolgi in nezanesljivi, da so morali opustiti prvotni načrt s proizvodnjo delovnih oblek in se preusmeriti na dosedanjo vrsto proizvodnje tj. na otroško konfekcijo.

Glede na to, da ima podjetje v tej vrsti proizvodnje za seboj že vrsto let prakse in izkušenj, in glede na to, da je ta zvrst proizvodnje nedvoumno akumulativnejša, je ta njihova odločitev, da se posvetijo otroški konfekciji, vsekar na mestu.

Adaptacija cunjarne je v polnem teku in bo predvidoma gotova do 1. aprila. Ko bo novi obrat odprt, bo v njem našlo delo ca. 45 delavk, tj. žena in deklet iz bližnje in daljnje okolice. Trenutno je v teku šiviljski tečaj, katerega vodi Delavska univerza iz Celja s pomočjo domačih strokovnjakov iz Kore.

B. R.

naše delo 9

NAŠI ČEBELARJI IN ČEBELE

V laški občini obstajata dve čebelarji organizaciji: ČEBELARSKO DRUŠTVO RADEČE in ČEBELARSKA DRUŽINA LAŠKO. V teh organizacijah je včlanjenih okoli 70 % čebelarjev s tega območja.

Nekdaj, recimo pred sto leti so bili čebelarji predvsem kmetje, precej pa tudi učiteljev. Danes prevladujejo drugi. So tudi kmetje, vendar so redki med njimi. Kakor povsod je tudi v čebelarstvu naprednejši način, ki zahteva več sposobnosti pa tudi več časa. Čebelarstvo v današnjih prilikah ni pridobitna panoga. Čebelar pravi, da ima dobiček takrat, ko dobi za med več, kot pa je izdal za sladkor in druge potrebščine. Seveda mora pozabiti na delo, ki ga je opravil, na čas, katerega je pri čebelah porabil. Zato danes še vztrajajo pri čebelarstvu le tisti, ki svoje živalice ljubijo in bi jih ne pustili, četudi bi leto za letom imeli zgubo.

Da ta panoga ni pridobitna ali kakor pravimo rentabilna, smo lahko ugotovili pred nekaj leti, ko je bilo ustanovljeno v republiškem merilu veliko čebelarsko podjetje, ki je v nekaj letih končalo z veliko zgubo. Ta panoga ne prenese plač direktorjev in dnevnic uslužbencev. Za čebelarja je to seveda, če se ne boji pikov, rekreacija. Kljub temu pa je le opaziti nekaj mladih ljubiteljev, ki se uvajajo v to panogo. Tako je upanje, da čebelarstvo ne bo propadlo po smrti starih čebelarjev.

Pozimi vidimo ljubitelje ptic, ki krmijo v svojih krmilnicah. Izdajajo kar precejšnje vsote za zrnje. Vse delajo iz ljubezni. Lovci skrbje v hudih zimah za divjad, da ne gladuje. Ribiči gojijo mlad zarod. Čebelar pa z ljubeznijo goji svoje čebele. Prav je tako. Seveda je vesel, če mu poleti nanosijo zlatega pridelka.

Čebele prezimujejo v gruči. Ko se otopli, so takoj na delu. Panj čistijo, iz njega nosijo drobir in mrtvice. Čebelar jim mora pomagati: z grebljico temeljito postruga dno. Ugotoviti mora ali manjka hrane. Stari čebelarji imajo običajno na zalogi polne medene sate, s katerimi pomagajo čebelam takrat, ko si same še ne morejo nabrati. Če medu ni, jim je treba dati sladkorno raztopino. Liter vode na kilogram sladkorja.

Nudi se jim v primernih pitalnikih zvečer. Tako krmljenje je mnogokrat potrebno še v aprilu, če se pojavijo mrzli deževni dnevi.

V AŽ panjih, katere ima večina čebelarjev na našem območju, se čebelja družina v aprilu nahaja še običajno v plodišču ter se ni bati, da bi čebele nosile sladkor tja, kjer bo kasneje med za ljudsko prehrano. Šele ko je vreme dovolj toplo in ustaljeno, nastavi čebelar sate v medišče. Tja bodo pridne delavke nosile medicino (nektar). Lahko se zgotovi, da sedaj najdemo kako družino brez matice. Tu je potrebna nujna pomoč. Če so na razpolago rezervne družinice, se te dodajo brezmatični družini. Če teh ni, je boljše dati čebele brezmatične družine sosednji družini, ki se bo tako okrepla in bomo imeli od nje med, če bomo hoteli pa roj. Čakati, da si bo taka brezmatična družina vzredila matico zdaj v zgodnji pomladi, ni koristno.

Zdaj je tudi čas, da sadimo in sejemo medovite rastline. Kdor je res ljubitelj malih živalic, bo poskrbel, da bodo imele pašo takrat, ko jim je

narava ne nudi dovolj. Imamo čebelarje, ki so pripravljene dati sadike ali semena, le nekaj truda je treba, pa bo uspeh. Nekdaj je po naših njivah cvetela ajda, sedaj je ni več. In prav za takrat moramo imeti nadomestilo. Samo dovolj dobre volje je treba, pa se bo tudi tako nadomestilo našlo z rožicami, ki takrat cveto in dajejo čebelam nektar in obnožino.

LOJZE LEŠNIK

GIBANJE PREBIVALSTVA V OBČINI

SMRTI:

- ČADEJ Jakob, (44), kmet, Curnovec 11;
- JANČIČ Franc, (73), upokojenec, Marijina vas 33;
- PALČNIK Ivan, (86), preužitkar, Polana 7;
- ŠKOBERNE Terezija, (76), kmetovalka, Marijina vas 8;
- RACMAN Karl, (94), upokojenec, (najstarejši občan Krajevne skupnosti Jurklošter) iz Mrzlega polja 15;
- VAJDEC JOŽE, (66), poljedelec, Smohor 18;

RAZPORED DEŽURNE SLUŽBE VETERINARSKÉ POSTAJE LAŠKO

ZA APRIL 1971

V aprilu 1971 bo dežurna služba Veterinarske postaje Laško poslovala po naslednjem razporedu:

1971	Zivinozdravnik	TELEFONSKA številka
3. 4.— 5. 4.	Dipl. vet. Kolman Jakob, Laško	73-979
10. 4.—12. 4.	Malenšek dr. Slavko, Laško	73-996
17. 4.—19. 4.	Dipl. vet. Vahtar Boris, Radeče	(klicati postajo LM Radeče)
24. 4.—26. 4.	Dipl. vet. Kolman Jakob, Laško	73-979

Dežurstvo v zgoraj navedenih dneh traja od 12. ure prvega dne do 7. ure zjutraj drugega dne.

Dežurni opravlja umetno osemenjevanje v času dežurstva na poziv lastnika plemence na določenem mestu.

ZDRAVSTVENI DOM CELJE

RAZPORED DEŽURNE SLUŽBE

ZA APRIL 1971

V času od 1. do 30. aprila 1971 bo dežurna služba zdravnikov za področje Laško in Rimske Toplice (od sobote popoldne do ponedeljka zjutraj tudi za območje Radeče) in k temu spadajoče okolice poslovala po naslednjem razporedu:

1971

Zdravnik

1. 4.— 4. 4.
5. 4.—11. 4.
12. 4.—18. 4.
19. 4.—25. 4.
26. 4.—30. 4.

Velikonja dr. Tone
Dolanc dr. Jože
Pečar dr. Samo
Velikonja dr. Tone
Dolanc dr. Jože

Potrebni obiski na domu naj se naročajo pri posameznih zdravnikih do 12. ure. Vsi bolniki in poškodovanci, ki jim je potrebna nujna zdravniška pomoč, naj se javljajo izven rednega delovnega časa dežurnim v ambulanti.

»Naše delo« izhaja mesečno — Izdaja Skupščina občine Laško — Urejuje uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Lev TIČAR — Uredništvo in uprava: Laško 1, telefon 73-045, interna številka 4 in 6 - Cena za posamezno številko 1 din - Ziro račun pri Službi družbenega knjigovodstva, podružnica Laško št. 5071-637-55 — Rokopise, objave in oglase za vsako številko sprejemamo do 15. dne v mesecu — Nenarocnih rokopisov ne vračamo. Tisk in klišiji GP Cetis Celje